

Nepodceňovať kliešťovú encefalitídu – počet prípadov rastie z roka na rok

V roku 2011 sme zaznamenali na Slovensku najvyšší počet prípadov kliešťovej encefalitídy za posledných pätnásť rokov – 108, pričom jeden sa dokonca skončil úmrtím. Muž vo veku 45 rokov sa nakazil kliešťovou encefalitídou v okolí Levoče, čo je región, ktorý sa vôbec nevyznačuje vysokým výskytom ochorenia. Jeho následkom, nanešťastie, podľahol.

K prenosu infekcie dochádza prostredníctvom prisatého kliešťa alebo konzumáciou tepelne neupraveného mlieka a mliečnych výrobkov od zvierat, ktoré boli nakazené kliešťovou encefalitídou. Európske štatistiky uvádzajú, že približne 2 % kliešťov sú nositeľmi tohto závažného ochorenia, avšak reálne údaje o ich premorenosti na Slovensku nie sú známe. Faktom však je, že sa počet chorých u nás z roka na rok zvyšuje. Minulý rok sa vyskytlo až 108 prípadov kliešťovej encefalitídy, čo predstavuje v porovnaní s rokom 2010 nárast o 19 %. Prvenstvo vo výskyte ochorenia má Trenčiansky kraj, kde zaevidovali takmer polovicu zo všetkých prípadov. Významné sú aj počty zo Žilinského a z Nitrianskeho kraja.

Zozbierané údaje však hovoria o prípadoch, ktoré boli správne diagnostikované a prešli do závažnejšieho štádia ochorenia. Mierne alebo bezpríznakové formy ochorenia nemusia byť zachytené. Treba zdôrazniť, že v súčasnosti už na Slovensku takmer neexistuje oblasť, kde by sa nezachytilo ochorenie s kliešťovou encefalitídou. A riziko nečíha len vo voľnej prírode. Ak to prírodné a klimatické podmienky umožňujú, kliešť prežije aj v mestských parkoch a na sídliskách. Ďalším rizikovým faktorom je cestovanie, a to najmä do susedných krajín, ako je Česká republika alebo Rakúsko. Obe krajiny zaznamenali výrazný nárast výskytu ochorení za minulý rok, a to aj napriek tomu, že zaočkovanosť je tam mnohonásobne vyššia než na Slovensku. Kliešte sa celkovo v Európe v dôsledku klimatických zmien čoraz viac šíria, vyskytujú sa už aj vo výške nad 1 500 m nad morom a našli sa aj iba 100 km od severného pólu.

Špecifický liek na kliešťovú encefalitídu neexistuje a priebeh liečby je náročný, pričom dĺžka jej trvania a prípadné trvalé následky výrazne ovplyvňujú kvalitu života chorého. Postencefalitický syndróm (poruchy pamäti, únava, tremor horných končatín, znížená koncentrácia, poruchy spánku, bolesti hlavy, poruchy rovnováhy a vitiligo, emočná labilita, poruchy reči, paralýza, poruchy zraku) sa vyskytuje v 35 až 58 %. Kliešťová encefalitída však patrí medzi preventabilné ochorenia a jedinou účinnou formou prevencie je očkovanie, ktoré je bezpečné a spoľahlivé. Očkovacia látka je overená dlhodobou praxou a poskytuje až 99 % účinnosť. Napriek tomu je zaočkovanosť proti kliešťovej encefalitíde na Slovensku veľmi nízka, pohybuje sa v rozpätí 1 až 2 % a v roku 2011 v porovnaní s rokom 2010 dokonca poklesla. Ide o alarmujúcu nízku mieru vakcinácie i nepriaznivý klesajúci trend. Na porovnanie, v Rakúsku zaočkovanosť proti kliešťovej encefalitíde dosahuje 85 % a v Česku 16 % (údaje z roku 2009). Závažný je ďalší fakt, že riziko ochorenia rapidne rastie. Viac ako poučné sú príklady zo susedných krajín. V Českej republike sa zaznamenalo v roku 2011 až 862 prípadov, čo je o 47 % viac ako v roku 2010. V krajine s najvyššou mierou zaočkovanosti v Európe – v Rakúsku išlo síce iba o 111 prípadov, ale aj to bolo o 76 % viac v porovnaní s rokom 2010!

Ako sa môžeme pred podobnou situáciou uchrániť na Slovensku? Infekcia prenášaná kliešťami v takmer v 90 % postihuje ľudí v produktívnom veku, a to s väčším podielom závažnejších foriem. Nezastupiteľnú úlohu v jej prevencii majú preto všeobecní praktickí lekári. Môžu svojich pacientov upozorniť na výrazne rastúce riziko tohto infekčného ochorenia a na možnosť poskytnutia účinnej a bezpečnej prevencie vo svojich ambulanciách.

MUDr. Jarmila Pertináčová, PhD.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva Bratislava
ba.pertinacova@uvzs.sk

Via Practica

Ročník 9, 2012, číslo 2, vychádza 6-krát ročne

Vychádza v spolupráci s:

- Slovenská spoločnosť všeobecného praktického lekárstva SLS
- Slovenská asociácia aterosklerózy

Predseda redakčnej rady:

MUDr. Ľuboš Drgoňa, CSC.

Redakčná rada:

doc. MUDr. Viliam Dobiáš, CSC.
MUDr. Ľubomíra Fábryová, PhD.
doc. MUDr. Štefan Farský, CSC., FESC
prof. MUDr. Ján Gajdošík, PhD.
prof. MUDr. Vasil Hricák, PhD., FESC
doc. MUDr. Martin Hrubisko, PhD.
MUDr. Eva Jurgová, PhD.
doc. JUDr. MUDr. Peter Kováč, PhD.
MUDr. Eva Máderová, CSC.
MUDr. Peter Marko, MPH
prof. MUDr. Peter Mitro, PhD.
MUDr. Imrich Mucska
prof. MUDr. Juraj Payer, CSC.
MUDr. Darina Sedláková, MPH
doc. MUDr. Peter Špalek, CSC.
MUDr. Boris Šteňo, PhD.
MUDr. Iveta Vaverková, MPH

Kontrola autodidaktických testov:

MUDr. Jozef Kalužay, PhD.

Vydavateľ:

SOLEN, s.r.o., Bratislava

SOLEN
MEDICAL EDUCATION

Adresa redakcie:

SOLEN, s.r.o., Lovinského 16, 811 04 Bratislava
fax.: 02/5465 1384
redakcia@solen.sk, www.solen.sk

Redaktorka časopisu:

Magdaléna Žiaková, 02/5465 1380, 0911 904 599,
ziakova@solen.sk

Grafická úprava, sadzba:

Ján Kopčok, kopcok@solen.sk

Obchodné oddelenie:

Renáta Kajanovičová, 02/54650647
kajanovicova@solen.sk

Predplatné na rok 2012:

Cena predplatného za 6 čísel na rok 2012 je 18 € (542,27 Sk, konverzný kurz 30,126 SKK/1 EUR).
Časopis si môžete objednať na www.solen.sk,
e-mailom: predplatne@solen.sk, faxom: 02/ 5465 1384,
tel.: 02/5465 0649.

Všetky publikované články prechádzajú recenziou.

Registrácia MK SR pod číslom EV 3578/09

ISSN 1336-4790

Časopis je indexovaný v Bibliographia Medica Slovaca (BMS).
Citácie sú spracované v CiBaMed.

Citačný index: Via pract.

Vydavateľstvo SOLEN, s.r.o., má výhradné právo na preberanie a publikáciu článkov z časopisov Interní medicína pro praxi a ďalších časopisov vydavateľstva SOLEN, s.r.o., ČR. Akákoľvek časť obsahu alebo článku nesmie byť kopírovaná alebo inak rozmnožovaná s cieľom ďalšieho šírenia akýmkoľvek spôsobom a v akejkoľvek forme bez písomného súhlasu vydavateľstva SOLEN, s.r.o., ako vlastníka autorských práv.

Vydavateľ nenesie zodpovednosť za údaje a názory autorov jednotlivých článkov či inzerátov.